

Dwalen door Brabant – Kies een levenspad

(Chronologische volgorde)

Jeroen Bosch (ca. 1450-1516) – ‘Den Duvelmakere’

Wereldberoemde laatmiddeleeuwse Bossche schilder. Hij maakte (letterlijk!) fantastische doeken met duivels, monsters, illusies, engelen en heiligen. Vervreemdende figuren als vliegende vissen en mysterieuze gedochten verbeelden de thema's van zijn tijd: verleiding, zonde en rekenschap.

Anna van Egmond (1533-1558) – Eerste vrouw van Willem van Oranje

Eerste echtgenote van ‘Vader des vaderlands’ Willem I, prins van Oranje. Ze trouwden toen ze beide 18 jaar waren. Anna was de enige erfgename van de rijke Maximiliaan van Egmond. Door dit huwelijk werd Willem een van de rijkste en meest invloedrijke edelen van Nederland.

Jan Claesen (ca. 1615-1634) – trompetter in het leger van de prins?

Een 17e-eeuwse grafsteen in Andel verhaalt van ‘jongesel’ Jan Claesen, slachtoffer van een roofmoord. Andel koppelt hem aan de ‘trompetter in het leger van de prins’, over wie Rob de Nijs ooit zong. Terecht? Tekstschrijver Lennaert Nijgh gaf aan nog nooit van Andel gehoord te hebben. Maar de tijd klopt en het is een goed verhaal. Dus totdat het tegendeel bewezen is ...

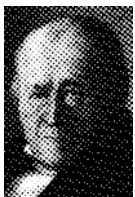
Jan van Amstel (1618-1669) – Een Brabantse zeeheld

Zeekapitein op de oorlogsvloot van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Hij werkte onder andere samen met Jan van Galen, Cornelis Tromp en Michiel de Ruyter. Bij zijn overlijden maakte Joost van den Vondel een lijdendicht, dat in aangepaste vorm op zijn grafsteen werd gezet.

D.H. Baron Chassé (1765-1849) – Generaal die vóór en tégen Napoleon streed

Bijnaam: Generaal Bajonet. Nederlandse generaal, die eerst vóór en toen tégen Napoleon streed, onder andere in de Slag bij Waterloo. Tijdens de Belgische opstand voerde hij het commando over de Citadel van Antwerpen. Beëindigde zijn carrière als commandant van de vesting Breda.

Stephanus Hanewinckel (1766-1856) – predikant, schrijver en ‘papenvreter’

Predikant en schrijver, vooral bekend van de anoniem uitgegeven reisboeken door de ‘Majorij van 's Hertogenbosch’, die hem de bijnaam Papenvreter opleverde. Deze boeken waren berucht door de vele negatieve, vaak hatelijke uitspraken over de lokale katholieke bevolking en haar priesters.

Dominee Dorus van Gogh (1822-1885) – Vader van Vincent van Gogh

Vader van kunstschilder Vincent van Gogh. Door zijn werk als dominee in de kleine Brabantse dorpen Zundert, Helvoirt, Etten en Nuenen werd zoon Vincent een realistisch schilder, voor wie de arme boerenbevolking en het Brabantse landschap de belangrijkste inspiratiebronnen waren.

Sybrand Heerma van Voss (1841-1934) – Man achter de eerste Nederlandse vliegtuigopstijging

Vooruitstrevende en invloedrijke suikerfabrikant, met zijn Rubenshoed en lange baard – die in de loop der tijd spierwit werd – een markante verschijning. Hij werd vooral bekend als initiatiefnemer en sponsor van de eerste vliegtuigopstijging op Nederlands grondgebied in 1909.

Dr. Hendrik Moller (1869-1940) – kartrekker katholiek middelbaar onderwijs

Oprichter van de RK Leergangen – nu onderdeel van Fontys – en een van de initiatiefnemers van de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs (OMO). Daarnaast was Moller publicist en politiek actief als Tilburgs gemeenteraadslid, wethouder van Sociale Zaken en Tweede Kamerlid namens de RKSP.

Jan Kruijssen (1874-1938) – Vertegenwoordiger van de Brabantse schilderkunst

Schilder van landschappen, portretten, stillevens en religieuze taferelen. Autodidact, bewonderaar van Van Gogh. Tijdens het interbellum een belangrijke vertegenwoordiger van de Brabantse schilderkunst. Enkele van zijn leerlingen waren Martinus Bies, Jan Broeze en zoon Antoon Kruijssen.

Pieter van Tienhoven (1874-1953) – Grondlegger van Natuurmonumenten

Groot Nederlands natuur- én cultuurbeschermer. Hij was onder andere actief bestuurslid van de Vogelbescherming, de Bond Heemschut en de vereniging De Hollandsche Molen, maar is vooral bekend als een van de grondleggers van Natuurmonumenten, waarvan hij 25 jaar voorzitter was.

Elisabeth Gimbrère-Aghina (1884 – 1924) – Eerste vrouwelijke KNO-arts van Nederland

Eerste vrouwelijke KNO-arts van Nederland en de eerste vrouwelijke specialist in Noord-Brabant. Als niet-Brabantse vrouw wist Elisabeth een plek te veroveren in de medische mannenwereld van het Noord-Brabant van het begin van de 20e eeuw, en met succes een eigen praktijk op te bouwen: eerst in Helmond, later in Tilburg.

Hendrik Willem Valk (1886-1973) – ambachtelijke architect

Architect die vooral in Zuid-Nederland een groot aantal kerken en woonhuizen bouwde. Hij was een belangrijke vertegenwoordiger van het traditionalisme, dat zich vooral richtte op traditionele bouwtypen, vormen en materialen en werd ook wel Vader van het ambacht genoemd.

Hendrik Wiegersma (1891-1969) – dorpsarts met een kunstenaarscarrière

Arts, tekenaar, kunstschilder en schrijver, die Deurne internationaal op de culturele kaart zette. Stond model voor de dokter in Help! De dokter verzuipt en Laat de dokter maar schuiven, streekromans van Toon Kortooms die respectievelijk in 1974 en 1980 verfilmd werden.

Antoon Coolen (1897-1961) – schrijver van literaire streekromans

Schrijver van streekromans die ook in literaire kringen positief beoordeeld werden. Fons Rademakers verfilmde in 1958 zijn boek *Dorp aan de rivier* en zijn werk vormde de basis voor de in 1990 uitgezonden tv-serie *De Brug*. Hij schreef ook sprookjes, toneelstukken en kerstvertellingen.

Hub van Doorne (1900-1979) – grondlegger en technisch brein van DAF

Begon met broer Wim een machinefabriek en smederij, die zou uitgroeien tot een van de grootste vrachtwagenfabrikanten in Europa. Werde onder andere benoemd tot ereburger van Deurne, Eindhoven en de provincie Noord-Brabant en kreeg een eredoctoraat van de (toen nog) TH Delft.

Jan de Quay (1901-1985) – minister-president tegen wil en dank

Werd in 1959 premier van Nederland in het eerste naoorlogse kabinet zonder socialisten. Bij zijn kabinetscrisis maakte Wim Kan hem in zijn oudejaarsconference onsterfelijk met de woorden: ‘Lijmen Jan, lijmen Jan, lijmen met z’n allen, lijmen tot je niet meer kan en dan maar carnavallen.’

Jan Vriends (1901-1992) – docent, publicist en oprichter natuurmuseum

Natuurhistoricus en oprichter van het natuurmuseum in Asten. Landelijk bekend doordat hij zich als docent, schrijver, verteller en verzamelaar inzette om mensen liefde en respect voor de natuur bij te brengen. Doel hiervan: draagvlak creëren voor de bescherming van de natuurlijke omgeving.

Emile Rietra (1902-1978) – grondlegger van de Efteling

Pastoor in Kaatsheuvel en grondlegger van De Efteling. Zijn uitbreiding van het RK Sport- en Wandelpark met een speeltuin vormde het beginpunt van het latere attractiepark. Daarnaast was hij achtereenvolgens algemeen adviseur, bestuurslid en erevoorzitter van De Efteling.

Truus Smulders-Beliën (1902-1966) – eerste vrouwelijke burgemeester van Nederland

In 1946 schreef ze geschiedenis door de eerste vrouwelijke burgemeester van Nederland te worden. Ze zou dit ambt gedurende 20 jaar vervullen in haar gemeente Oost-, West- en Middelbeers, waar ze liefkozend ‘ons mevrouw’ en ‘moeder van de Beerzen’ genoemd werd.

Frits Philips (1905-2005) – Meest populaire topman van Philips

Laatste Philips-telg die leiding gaf aan het gelijknamige concern. Was met name door zijn menselijke aanpak de meest populaire topman van het bedrijf en stond ook buiten Philips bekend als Meneer Frits. In 1999 werd hij door MKB Nederland uitgeroepen tot Ondernemer van de Eeuw.

Martien Coppens (1908-1986) – boegbeeld van de Zuid-Nederlandse fotografie

Boegbeeld van de Zuid-Nederlandse fotografie van de twintigste eeuw en pionier van het Nederlandse fotoboek. Met zijn foto’s van mensen, gebouwen, kunstwerken en landschappen legde Martien Coppens het karakteristieke van ‘zijn’ Brabant vast voor het nageslacht.

Bisschop Bekkers (1908-1966) – Pastoor van Nederland

Verwierf begin jaren '60 landelijke bekendheid door zijn charismatische optreden als televisiebisschop in KRO's Brandpunt. In korte toespraken sneed hij onderwerpen aan die leefden bij de Nederlandse bevolking en die tot dan toe onbespreekbaar waren, zoals geboorteregeling.

Niel Steenberghe (1911-1997) – beeldhouwer en penningssnijder

Beeldhouwer en penningssnijder. In meer dan de helft van de Brabantse gemeenten is wel een altaarstuk, gevelsteen, Mariabeeld of gedenkteken van hem te vinden. Hij is erelid van de Nederlandse Kring van Beeldhouwers en kreeg de erepenning van de provincie Noord-Brabant.

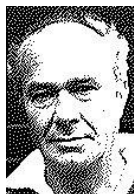
Anna Terruwe (1911-2004) – Eerste vrouwelijke katholieke psychiater van Nederland

Eerste vrouwelijke katholieke psychiater van Nederland. Ze was ook de eerste vrouwelijke psychiater met een eigen praktijk. Anna Terruwe werd bekend door haar bevestigingsleer. Hoewel ze zeer katholiek was, kwam ze veelvuldig in conflict met de Rooms-katholieke kerk.

Miet van Puijenbroek (1914-1999) – Rooie Miet, Tilburger van de 20e eeuw

Eerste vrouwelijke wethouder van Tilburg, werd in 2000 uitgeroepen tot Tilburger van de eeuw. Maakte als katholieke arbeidersdochter carrière in de textiel, het vakbondswezen en de politiek. Kreeg vanwege haar inzet voor de emancipatie van vrouwen én arbeiders de bijnaam Rooie Miet.

Dr. František Fadrhonc (1914-1981) – bondscoach die oranje naar WK'74 leidde

Meest succesvolle trainer van Willem II. Onder zijn leiding werd de club landskampioen in 1952 en 1955. In 1974 leidde hij als bondscoach het Nederlands elftal na 36 jaar weer naar het WK, maar moest op het toernooi zelf genoeg nemen met een rol als assistent van opvolger Rinus Michels.

Wim van Est (1923-2003) – wielrenner, eerste Nederlandse gele en roze truidrager

Wielrenner, in 1951 de eerste Nederlandse gele truidrager in de Tour de France. Hij werd echter vooral bekend door de val in het ravijn op de Col d'Aubisque, een dag later. Een val die hij wonderwel overleefde. 'Zeventig meter viel ik diep, mijn hart stond stil, maar mijn Pontiac liep.'

Jan de Rooij (1923-1945) – verzetsheld, de redder van de Langstraat

Verzetsman tijdens WOII en lid van Groep André. Was na de bevrijding van zijn geboortedorp als spion actief in het nog bezette Land van Heusden en Altena. Zijn berichten vormden een belangrijke informatiebron voor de geallieerden. Na ontdekking van zijn zender meldde hij zich vrijwillig bij de Duitsers. Dit kostte hem het leven, maar redde dat van anderen.

Jules de Corte (1924-1996) – musicus, dichter en kleinkunstenaar

Blinde zanger, dichter en pianist, die ook tekstschrijver en componist was. Hij stond bekend om zijn maatschappijkritische nummers als 'Romeo en Julio', 'Hallo, Koning Onbenul' en 'Ik zou wel eens willen weten' en kreeg onder andere de Louis Davids-prijs, de Gouden Harp en de Edison.

Gerrit van der Valk (1928-2009) – Boegbeeld van het Van der Valk-concern

Zakenman en familieman, bracht het motel-concept naar Nederland. Jarenlang was hij het boegbeeld van horecaketten Van der Valk. Met zijn broer Arie leidde hij zo'n vier decennia het familiebedrijf en bouwde het uit tot een miljoenenconcern.

Annette Heere (1932-2019) – De laatste der 'Nonnen van Vught'

Laatste zuster van 'de Nonnen van Vught', voluit: de congregatie Kanunnikessen van de Heilige Augustinus in Nederland. Deze congregatie is vooral bekend van taleninstituut Regina Coeli, waar menig BN'er een buitenlandse taal leerde. Onder hen: Paul Verhoeven, Mark van Bommel, Linda de Mol en Humberto Tan.

Bisschop Muskens (1935-2013) – De rode bisschop

Bisschop van Breda (1994-2007), die bekend stond om zijn maatschappelijke betrokkenheid. Zo werkte hij als vrijwilliger in de verpleging en sliep met een dakloze in een portiek. Zijn uitspraak dat iemand een brood mag stelen als hij omkomt van de honger, leidde tot veel opschudding.

Jan van Ierland (1936-1964) – Europees judokampioen

Behoorde begin jaren '60 met Anton Geesink tot de beste judoka's ter wereld. Het hoogtepunt van zijn carrière is ongetwijfeld de Europese Kampioenschappen in 1961 in Milaan, waar hij twee keer Europees kampioen werd: met het Nederlandse team en individueel, in de categorie 2e dan.

Jan Vis (1938-2007) – Succesvol artiestenmanager

Artiestenmanager en medeoprichter van een van de belangrijkste Nederlandse boekingsbureaus. Haalde in 1966 de Rolling Stones naar Nederland voor een optreden in de Brabanthallen in Den Bosch.

Jack de Nijs (1941-1997) – artiestennaam Jack Jersey

Componist, tekstschrijver, zanger en producer. Bij het grote publiek vooral bekend als zanger Jack Jersey, met hits als *Papa was a poor man* en *Sri-Lanka my Shangri-Lah*. In 1976 uitgeroepen tot populairste artiest van Nederland. Grootste succes als producer: *Comment ça va* van The Shorts.